

Tisková zpráva 4. 3. 2021

KPÚ pro Jihomoravský kraj zrealizoval projekty za více než 100 miliónů

Praha, 4. března 2021 – V roce 2020 Státní pozemkový úřad (SPÚ) v Jihomoravském kraji zrealizoval nebo započal realizace pozemkových úprav za více než 100 miliónů Kč. SPÚ je v Jihomoravském kraji zastoupen svým Krajským pozemkovým úřadem se sídlem v Brně a 6 pobočkami v Blansku, Brně, Břeclavi, Hodoníně, Vyškově a Znojmě.

„O Jihomoravský kraj se stará celkem 99 zaměstnanců SPÚ. Svou rozlohou 15 026 km² patří mezi největší kraje a má svá vlastní významná specifika. Jedná se o důležitou produkční zemědělskou oblast a může se chlubit největší výměrou vinic v České republice,“ uvedl Ing. Martin Vrba, ústřední ředitel Státního pozemkového úřadu.

Nesmíme opomenout ani chráněné krajinné oblasti nebo národní parky, mezi které řadíme CHKO Moravský kras, CHKO Pálava, Národní park Podyjí, Lednicko-valtický areál nebo tzv. Moravská Amazonie – největší dochovaný komplex lužních lesů, který leží na soutoku Moravy a Dyje. Lužní lesy patří k druhově nejpestřejším ekosystémům u nás, chrání nás před povodněmi a suchem a mají rovněž největší produkci dřeva. Naopak nejprůmyslovější oblast se nachází v těsném okolí brněnské metropole.

Možná nejzajímavější je oblast Znojemska, na jehož území evidujeme nedokončená přidělová řízení. Nedokončené přidělové řízení se datuje od roku 1945, kdy šlo o konfiskaci a urychlené rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. První přidělové elaboráty jsou již ze srpna 1945. Později se jednalo o revizi první pozemkové reformy a rozdělení velkostatků. Vzniklá situace se řeší pouze jednoduchými pozemkovými úpravami, i když se jedná o území, které je zasažen zejména větrnou erozí.

V roce 2020 bylo zrealizováno nebo započato celkem 16 projektů v rámci pozemkových úprav v celkové hodnotě 104,5 mil. Kč. V loňském roce byla stěžejním zdrojem financování pozemkových úprav tzv. všeobecná pokladní správa (VPS) ve výši 60 milionů Kč a finanční prostředky Evropské unie z Programu rozvoje venkova (PRV), ze kterých bylo čerpáno více než 33 milionů Kč, z rozpočtu SPÚ pak šlo necelých 7 milionů Kč.

Přehled zajímavých realizací PSZ z minulých let dle poboček:

Blansko

Společná zařízení v k. ú. Doubravice nad Svitavou a Kuničky (2020)

Jedná se o svažitě území, kdy před realizací stavby docházelo při přívalových srážkách k zaplavování intravilánu městyse Doubravice nad Svitavou.

Přestože hlavním cílem vybudovaných polních cest bylo umožnit přístup hospodařícím zemědělcům a vlastníkům k jejich pozemkům, jsou cesty hojně využívány i k jiným účelům. Umožňují obyvatelům obcí jejich využití za účelem rekreace a turistiky. Stavba sousedí s rozsáhlým lesním komplexem, ve kterém probíhá nucená těžba dřeva. Vytěžené dřevo je sváženo po polních cestách. Cesta je využívána i obyvateli z přilehlého okolí (převážně z Kuniček), kteří si po těchto cestách zajišťují kratší přístup do městyse Doubravice nad Svitavou. Stavbou příkopů došlo ke zlepšení vodohospodářských poměrů – povrchové vody z komunikace jsou odváděny a zasakovány do travnatých pozemků kolem cesty.

Polní cesta PC23 s interakčním prvkem IP12 v k. ú. Kotvrdovice (2020)

Zpracovatel projektové dokumentace navrhl v celém úseku stavby sanaci zemní pláně (hydraulické pojivo nebo výměna kamenivem). V průběhu výstavby bylo na základě statických zkoušek vyhodnoceno, že navrženou sanaci není nutné provádět (suma vzniklých méněprací na stavbě – cca 1,5 mil. včetně DPH). Podél cesty je vysázeno 17 stromů. Stavba byla dokončena v předstihu, a to již v listopadu 2020 (termín dle SoD 31. 5. 2021). V současné době připravuje pobočka podklady k podání žádosti o vydání kolaudačního souhlasu.

Společná zařízení v k. ú. Borotín u Boskovic (zahájena 2020)

Projekt zahrnuje území zhruba 4,9 ha. Začíná v lokalitě pod rybníkem Mlýnek, kde je navrženo biocentrum č.1 o rozloze 2 ha. Na poli mezi borotínským potokem a polní cestou bude vybudováno nové, 209 m dlouhé koryto potoka. Z něho bude svedena voda do nově vybudovaných 6 tůní o celkové rozloze 3 941 m².

Na biocentrum navazuje biokoridor, který pokračuje lokalitou Ve Stříbrných až na hranice katastru obce Cetkovice. Tam vznikne menší, 0,3 ha biocentrum č. 2. Součástí stavby je realizace stávajících polních cest o celkové délce 1,5 km.

Voda z přilehlých zemědělsky obhospodařovaných pozemků bude svedena do biocentra. Celé území bude osázeno zelení. V projektu se počítá se zatravněnými plochami, výsadbou keřů a stromů. Pozemky a polní cesta budou doplněny o větší solitérní stromy. V loňském roce byla provedena skrývka ornice a kácení stromů. Stavba by měla být dokončena v listopadu 2021, v následujících letech bude prováděna 3letá následná péče o nově vysázenou zeleň.

Brno

Realizace PSZ v k. ú. Pohořelice nad Jihlavou (2019)

Účelem opatření je transformace povodňové vlny a redukce povodňových průtoků ve městě Pohořelice. Redukce povodňových průtoků povede k minimalizaci povodňových situací, rozlivů vod z koryta potoka a k ochraně majetku v zastavěném území města v lokalitách pod poldrem, které byly v dřívějších dobách povodňovou vlnou pravidelně zasahovány za vzniku nemalých materiálních škod. O účinnosti vybudovaného díla jsme již měli možnost přesvědčit se na vlastní oči při bleskové povodni v červnu 2020 (půl roku po předání díla), kdy došlo k celkovému zaplavení retenční plochy (32 994 m²) nad hrází až k patě hráze Pohořelického rybníka v odhadované kubatuře cca 30 000 m³ (celkový projektovaný objem retenčního prostoru činí 50 129 m³). Zadržaná voda pak během asi tří týdnů bezpečně odtékala do pod poldrem zpevněného koryta vodního toku a následně vtékala až do recipientu řeky Jihlavy. Vybudováním díla došlo i k zatraktivnění lokality nejen ve smyslu velmi zajímavého technického řešení, ale i z principu vzniku nového krajinnotvorného prvku se všemi aspekty, které takový prvek do území přináší.

Revitalizace údolí v k. ú. Kuřimské Jestřabí (2020)

Stavba řeší revitalizaci údolí občasně vodoteče, které je klasifikováno jako ekologicky významný segment krajiny „Nad Jestřabským rybníčkem“ včetně celkové rekonstrukce Jestřabského rybníčku a travnaté polní cesty C 13. Jedná se o revitalizaci bezejmenného levostranného přítoku toku Blahoňovka, jehož správcem jsou Lesy ČR, s. p.. Účelem bylo zkapacitnění nádrže a zlepšení parametrů z hlediska zadržování vody v krajině a udržení příznivého vodního režimu blízkého okolí. - Opatření řeší směrové vyrovnání toku včetně vytvoření několika tůní k rozvoji mokřadních společenstev, zadržování vody v krajině a k rozvoji života vodních živočichů s podmínkou zachování stávajících lučních porostů v blízkosti vodního zdroje. Řešení bylo částečně omezeno danými podmínkami konfigurace terénu a blízkostí hranic parcel sousedních pozemků ve vlastnictví soukromých vlastníků. Je nutno konstatovat, že vznikla velmi oblíbená lokalita nejen pro místní občany, ale i pro širokou veřejnost - lidi, kteří milují klid a krásná přírodní zákoutí, kterým se toto opatření ihned po napuštění vody stalo.

Břeclav

Polní cesty C166 a C169 „Nad sklepy“ v k.ú. Mikulov na Moravě (2018-2019)

Lokalita Svatý kopeček v k. ú. Mikulov na Moravě je specifická z hlediska historického i z hlediska krajinářského. Předmětná stavba je velmi specifická a výjimečná ve srovnání s dosavadními stavbami zpevněných polních cest, které pobočka Břeclav v minulých letech realizovala.

Jedná se zejména o zvolenou technologii výstavby, která byla v třicetileté historii SPÚ Břeclav použita poprvé, tedy použití dlažby z lomového kamene ukládaného na štět. Cesty mají polyfunkční charakter a slouží rovněž i pro místní obyvatele a pro pěší turistiku jako výchozí cesty, na které dále navazují značené turistické stezky vedoucí nahoru na vrchol Svatého kopečku. Přípravy projektové dokumentace si vyžádaly řadu jednání se zástupci města Mikulov a CHKO Pálava, na kterých byl hledán přijatelný kompromis, jak dosáhnout potřebného zpevnění polních cest a současně nenarušit krajinný ráz této významné lokality. Zástupci CHKO Pálava odmítli zpevnění cest asfaltobetonovým povrchem a požadovali jiný způsob zpevnění. Pro zhotovitele nebylo jednoduché zajistit odpovídající vhodný kámen, protože původní kámen, který se v minulosti v lomu u Svatého kopečku těžil, se již mnoho let těžit nesmí a původní lom je částečně zatopen. Dále se jednalo z velké části o náročnou ruční práci dělníků. Vzhledem k tomu, že v prosinci 2018 bylo mírné počasí bez sněhu, mohly ruční stavební práce částečně probíhat i v zimních měsících. Ruční práce při pokládce vhodných kamenů do štětu byly velmi náročné a namáhavé. Stavba štětových polních cest v Mikulově zaujala i mnohé kolegy a zpracovatele komplexních pozemkových úprav, kteří se mohou nechat inspirovat při zpracování plánu společných zařízení v oblastech, kde není vhodné zpevnění asfaltobetonovým povrchem nebo s takovým zpevněním nesouhlasí orgány ochrany přírody a krajiny a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK).

Protierozní opatření IP 16 a Účelová komunikace HC 5 v k. ú. Jevišovka (2019)

Celý soubor realizovaných opatření významně přispěl ke zlepšení estetického vzhledu krajiny, ke zvýšení její ekologické stability a ochraně před vodní i větrnou erozí a přispěje i ke zlepšení vodohospodářských podmínek v dané lokalitě. V zájmové ploše bylo vybudováno šest protierozních zdrží v hloubce 0,6 m, jejichž účelem je zachycování splavenin. Podél nově vybudované cesty byly navrženy výsadby ovocných stromů do lučního trávníku. Keřové výsadby se vyskytují zejména na horních stranách svahů tak, aby co nejvíce eliminovaly erozi. Dřeviny vybrané pro výsadby respektují podmínky stanoviště a doplňují celé území o charakteristické druhy (duby, javory, babyky, jeřáby, jilmy, ovocné stromy a z keřů dřín, řešetláky, klokoče). Celkem zde bylo vysázeno cca 2 tisíce kusů nových stromů a keřů. Příprava realizace je příkladem dobré spolupráce obce se Státním pozemkovým úřadem. Obec nechala na své náklady vypracovat projektovou dokumentaci pro realizaci protierozního opatření i pro stavbu zpevněné polní cesty a předala projekty SPÚ. Rovněž vykoupila do svého vlastnictví část pozemku potřebného pro uskutečnění tohoto záměru od fyzických osob. Po dohodě s SPÚ jako investorem díla obec zajistila a uhradila i autorské dozory projektantů nad prováděním díla. Předem se zavázala k zajištění odborné tříleté následné péče o veškerou vysázenou zeleň na své náklady. Paní starostka se aktivně zúčastňovala všech potřebných jednání i kontrolních dnů.

Hodonín

Stavba polní cesty C6 v k.ú. Hodonín (zahájeno 2020)

V roce 2020 byla připravována realizace zpevněné polní cesty na „Očovských loukách“. Jedná se o rekonstrukci stávající panelové cesty, která má délku 1,64 km, bude široká 3,5 m a bude mít asfaltobetonový povrch. Součástí stavby bude i výsadba doprovodné zeleně. Stavba měla být dokončena v listopadu loňského roku, avšak musela být z důvodu říjnových nepříznivých klimatických podmínek (trvalý déšť a následně 3. stupeň povodňové aktivity v říčním profilu řeky Moravy) pozastavena. Celé staveniště bylo trvale zaplaveno spodní a dešťovou vodou po dobu min. 10 dnů, což mělo za následek nemožnost pohybu po staveništi stavební mechanizací a pokračování ve výstavbě. Nebylo možné provést ani statickou zatěžovací zkoušku na zkušebním úseku chemické stabilizace, která byla provedena dne 7. 10. 2020. Dobrou zprávou je, že po opadnutí

vody vyšla na zkušebním úseku statická zatěžovací zkouška dne 6. 11. 2020 s příznivým výsledkem. Znovuzahájení stavebních prací se předpokládá v březnu 2021 s lhůtou výstavby 3 měsíce,

Stavba protipovodňové nádrže N1 Telatniska v k.ú. Sudoměřice (zahájeno 2020)

Od podzimu roku 2020 probíhá stavba protipovodňové nádrže N1 Telatniska. Nádrž se nachází na pravém břehu Sudoměřického potoka nad obcí Sudoměřice, mimo zastavěnou část obce. Nádrž je navržena jako průtočná a nehrazená (spodní výpusť bez uzávěrů). Pro převádění průtoků, které při naplnění nádrže nezvládne odvádět spodní výpusť (i pro případ ucpání spodní výpusti) je nádrž vybavena bezpečnostním přepadem. Na pravém břehu v konci zátopy bude v délce cca 50 m provedena terénní úprava spočívající ve vytvoření téměř „kolmé stěny“ pro umožnění hnízdění břehulí. Vzhledem k situování stavby v I. zóně CHKO Bílé Karpaty a s ohledem na nutné kácení stromů a mýcení křovin, je součástí stavby i výsadba doprovodné zeleně v rozsahu 38 ks třešní vysazených v aleji a 54 ks listnatých stromů vysazených individuálně do rozvolněných skupin i soliterně. V roce 2020 probíhaly vytyčovací práce, vyčištění terénu od porostů, kácení stromů a stržení ornice. Prováděly se terénní práce na modelaci terénu nádrže a na zhutnění povrchu hráze. V polovině prosince byly práce přerušeny, následně od 11.1.2021 byly práce na modelaci terénu a hutnění hráze obnoveny.

Vyškov

Soubor staveb v k. ú. Němčany (2017)

Soubor staveb je situován východním směrem od zastavěné části obce, kde se původně nacházel dlouhý a svažité blok orné půdy zemědělsky intenzivně obhospodařovaný. Soubor staveb se skládá z 11 samostatných objektů vzájemně se propojujících. Jedná se o biokoridory, biocentrum, zatravněné údolnice, protierozní meze, polní cestu s příkopy, suchý poldr a vodní nádrž s bezpečnostním přepadem. Tyto prvky tvoří dohromady jedinečný komplex podporující zvýšení biodiverzity v krajině, tvorbu nových stanovišť a v budoucnu i migračních tras. Zajišťují také protierozní ochranu půdy a protipovodňovou ochranu obce. Lokalita si získala atraktivitu také jako rekreační a estetický prvek. Svým rozsahem, návazností prvků a zapojením do okolní krajiny se řadí mezi soubor objektů, které v širokém okolí nebyly doposud realizovány. Realizace uspěla ve 13. ročníku soutěže Žít Krajinou a získala 1. místo v kategorii tvorba a ochrana krajiny a cenu Státního pozemkového úřadu. Pobočka Vyškov je na tuto realizaci náležitě hrdá a sleduje i následně realizace obce Němčany, která v návaznosti na soubor opatření zrealizovala i další prvky – protierozní mez PM4, protierozní mez PM5 a odvodňovací příkop P2.

Vodní nádrž Kopaniny v k. ú. Zelená Hora na Moravě (2017)

Obec Zelená Hora na Moravě se nachází přibližně 10 km severně od města Vyškov, na okraji Vojenského újezdu Březina. Samotná stavba vodní nádrže, doplněná zpevněnou příjezdovou cestou, se nachází v severní části katastru obce Zelená Hora, na jednom z bezejmenných pravostranných pramenných přítoků Ferdinandského potoka v bezprostřední blízkosti hranice vojenského újezdu. Návrh realizovaného prvku vznikl v rámci návrhu PSZ komplexních pozemkových úprav v k. ú. Zelená Hora na Moravě, které probíhaly v letech 1994-2000. Zajímavostí je, že byly dokončeny a zapsány do katastru nemovitostí jako první komplexní pozemkové úpravy v působnosti tehdejšího Pozemkového úřadu Vyškov. Přesto nemohlo být přistoupeno k této realizaci dříve, neboť část pozemků pod navrženou realizací byla předmětem nekonečných jednání s Ministerstvem obrany o zmenšení rozsahu vojenského újezdu. V průběhu realizace však nastaly další komplikace. V rámci zemních prací při budování zemního tělesa hráze v prostoru pravobřežní strany hráze v úrovni základové spáry zámku vlastního tělesa hráze a v úrovni dna zátopy byly pod nestejně mocnými polohami zahliněných štěrků zjištěny diskordantně uložené břidlice. Dle přizvaného geologa téměř „učebnicový příklad“. Z uvedeného důvodu byly v daném prostoru předpokládány nadlimitní průsaky do podloží. V prostoru výpusťného potrubí a založení výpusťného objektu byly zjištěny nehomogenní úložní poměry. Nastalá situace byla vyřešena tak, že

pravobřežní svah nádrže byl opatřen těsnícím kobercem ze směsi z odtěžených zemin z prostoru budované nádrže upravených smícháním ze směsi soudržných a nesoudržných zemin. Další komplikací byl při zemních pracích v prostoru hráze neočekávaný vývěr vody, díky kterému vznikly oprávněné obavy z následného úniku vody nebo v krajním případě až nemožnosti naplnění nádrže. Návrhů, jak situaci řešit, bylo několik. Nakonec byla zvolena varianta postupného odkopávání vývěru proti proudu, tedy hledání místa odkud vývěr pocházel. Místo bylo vyvedeno až na samotný počátek prostoru zátopy. Toto řešení se postupem času ukázalo jako nejjednodušší a správné, neboť nádrž po jejím dokončení byla poměrně brzy napuštěna a hladina stálého nadržení je prakticky neměnná. Význam této realizace je především krajinnotvorný. Vodní nádrž má oživit stávající kulturní step, zadržet vodu v krajině, doplňovat zásobu podzemních vod, nadlepšit průtok ve vodoteči pod hrází nebo také vytvořit útočiště a napajedlo pro zvěř. I na tuto realizaci je Pobočka Vyškov náležitě hrdá, neboť vyřešené komplikace v průběhu stavby jsou zárukou dobře odvedené práce.

Biocentrum LBC1 v k. ú. Kroužek (2018)

- Realizace opatření s plochou 5,24 ha, které bylo navrženo především k ochraně půdy před erozí ve velmi sklonitém, zemědělsky intenzivně využívaném svahu, ale také ke zvýšení biodiverzity.

- Nejednalo se o klasickou lesnickou výsadbu, ale o výsadbu s rozmístěním rostlin do okrasných tvarů. Celé biocentrum protíná nezpevněná polní cesta, která tak biocentrum dělí na dva segmenty. Vzhledem k náročnosti terénu nastalo několik komplikací. Již při samotné výsadbě bylo velmi náročné rozvrhnout v terénu tvary výsadby. S výsadbou se začínalo v poměrně suchém roce 2018 a vzhledem ke srážkovému stínu a podloží (těsná blízkost hřbetnatkového útesu) nastala obava, zda nevznikne značný úhyn rostlin. Z tohoto důvodu byla zhotovitelem instalována kapková závlaha. V některých úsecích se také zkoušelo omezit kosení vzrostlých travin pro lepší zadržení vody v půdě. V roce 2019 došlo mimo jiné i v této lokalitě k přemnožení hrabošů, jejichž stav byl redukován povoleným způsobem. V lokalitě byly také instalovány berličky pro dravce, což značně zafungovalo. Přes všechny komplikace se podařilo během následné péče v biocentru zapěstovat silné a zdravé dřeviny, které snad již odolají následným vlivům okolí. Věříme, že se z lokality stane i rekreačně využívané místo, působící uklidňujícím dojmem, nejen díky tomu, že jsou zde připravené odpočinkové zóny s výhledy na obec i do krajiny.

Znojmo

Znojensko patří mezi nejsušší oblasti ČR, proto se pobočka Znojmo zaměřuje na realizaci větrolamů. Výsadbou nových větrolamů se výrazně lepší protierozní ochrana obcí před účinky větrné eroze a posiluje se funkčnost ÚSES. Větrolamy jsou velmi citlivě začleněny do okolní krajiny a nenarušují krajinný ráz.

Efekt výsadby stromů a keřů se výrazně projeví až v horizontu několika desítek let. Již nyní je vidět výrazný rozdíl mezi nově vysazeným větrolamem a větrolamem realizovaným před cca 4 - 5 lety. Pobočka realizovala celkem 9,7 ha větrolamů, ve kterých bylo vysazeno téměř 38 000 ks dřevin.

Kontakt pro média:

Petra Kazdová
tisková mluvčí

Státní pozemkový úřad

GSM: + 420 602 592 875

e-mail: komunikace@spucr.cz, www.spucr.cz